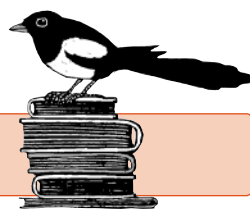


Nieuwe Uitgaven



Raven en Kraaien Eksters en Gaaien

Bij de Belgische uitgeverij Bitbook is een boek over kraaiachtigen verschenen van de hand van grafisch kunstenaar en auteur Johan Boussauw. Kraaiachtigen zijn niet echt de meest populaire vogelsoorten. Door hun gedrag en hun somber gekleurde verenkleed maken ze zich bij velen niet echt geliefd. In

de ogen van velen zijn het rovers of 'lijkenpikkers' die vaak ook met onheil en ramspoed worden geassocieerd.

Gelukkig denkt niet iedereen zo over deze vogels. Er zijn bijvoorbeeld ook mensen die uitgebreid studie maken van de kraaien of Kauwen. Ook in het verle-

den was de waardering niet altijd negatief. In sommige culturen worden speciale krachten of eigenschappen aan deze vogels toegedicht en sommige soorten kraaiachtigen speelden een belangrijke rol in de mythologie van de Griekse en Romeinse oudheid.

De auteur heeft zich uitgebreid verdiept in de literatuur over deze vogels. Dat heeft geleid tot dit leerzame boek, dat een compilatie is van oude geschriften en gegevens ontleend aan volksverhalen die in de loop der eeuwen zijn overgeleverd. In het eerste deel van het boek worden Raven, Roeken, Zwarte en Bonte Kraai en Kauwen besproken. Daarbij komen de meest uiteenlopende onderwerpen aan bod, zoals het sociale gedrag, intelligentie, hun rol als brengers van het licht of voor-aankondigers van de dood, etc. Soms werden de vogels gehouden in kooien, tot vermaak of vanwege praktisch nut. Zo werden bijvoorbeeld in herbergen kraaien in kooien gehouden en geleerd te praten om binnenkomende bezoekers te begroeten en de Noormannen namen Raven mee op hun schepen voor navigatie. Deze vogels werden van tijd tot tijd losgelaten, zodat zij na konden gaan of er

al land in de buurt was. Het boek bevat een groot aantal van dit soort feiten en fabels en mythen. Het tweede deel is gewijd aan Eksters en Gaaien, waarover de auteur eveneens heel veel interessante gegevens heeft weten te verzamelen. Prettig geschreven en zeer, zeer leerzaam. Ook is het boek rijk geïllustreerd met talloze tekeningen (zwartwit) en kopieën van oude houtsneden.

RAK

Boussauw, J. (2019): Raven en Kraaien Eksters en Gaaien - Een Natuurhistorie. 13,6 x 21,4 cm. 182 bladzijden. Paperback. Tekeningen. ISBN: 9789082985672. Bitbook, Brussel. Prijs: €25,00.

Fwiet! Fwiet! De passie van het vogelkijken

Cabaretier Begijn Le Bleu staat niet altijd op het podium. Hij is namelijk ook een gepassioneerde vogelaar en besteedt ook veel tijd in de natuur. Hij is een rasverteller en begon

een paar jaar terug met het maken van een serie podcasts, waarin hij enthousiast vertelde over zijn ervaringen met vogels in het veld. Het was aanvankelijk de bedoeling om alleen maar 'gezellig wat over vogels te gaan leuteren', maar gaandeweg kreeg hij ook steeds meer oog



voor wat er mis is in de natuur en werd ook meer aandacht besteed aan milieuaspecten. Le Bleu heeft veel te vertellen en dit boek staat dan ook vol met verhalen over vogels, steeds aan de hand van één soort als thema. Steeds vertelt de auteur enthousiast over zijn persoonlijke ervaringen met deze vogels, maar het boek biedt niet alleen maar heel wat uurtjes leesplezier. Aan het eind is namelijk ook een verzameling van dertig QR-codes opgenomen die verwijzen naar de bijbehorende podcasts. In de meeste afleveringen voert Le Bleu gesprekken met andere vogelaars, ornithologen of natuurbeschermers. Onder hen een aantal mensen van Vlaamse organisaties voor vogel- of natuurbescherming, maar soms ook met mensen die hij zomaar ergens in het veld ontmoette, zoals Jelle Harder van

de IJsvogelwerkgroep en van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, die hij bij toeval trof tijdens een reis naar Georgië om daar het verschijnsel van de roofvogeltrek te gaan ervaren. Een andere podcast die ik hier even wil vermelden is gemaakt naar aanleiding van een gesprek met de bekende Engelse professor Tim Birkhead, die de auteur had ontmoet tijdens een bijeenkomst van een universiteit. Deze podcasts zijn zeer beluisterenswaardig en vormen een mooie en interessante aanvulling op een interessant boek. Het voorwoord is geschreven door Ben Koks, bekend van de Werkgroep Grauwe Kiekendief! De vogeltekeningen in deze uitgave zijn van de hand van Brechtje van der Tol.

RAK

Le Bleu, B. (2020): Fwiet! Fwiet! De passie van het vogelkijken. 15 x 23 cm. 240 bladzijden. Tekeningen in kleur. Paperback. ISBN 978 90 5615 593 3. Uitgeverij Sterck & De Vreese, Gorredijk (Frl.). Prijs: €22,50.

Ooievaars zonder grenzen

De titel van het boek 'Ooievaars zonder grenzen' is ontleend aan een grensoverschrijdend onderzoeksproject. Jonge Ooievaars werden gevolgd tijdens hun trektochten en andere verplaatsingen vanuit de Zoo Plancendaal bij Mechelen in België. Het boek is



geschreven door een enthousiaste bioloog, die gefascineerd raakte door Ooievaars. De lezer loopt als het ware aan de hand van de auteur mee. In bijna vijftig (!) artikelen wordt via diverse onderwerpen een gemêleerd beeld geschetst van Ooievaars. Af

en toe worden zijsprongetjes gemaakt met tekststukjes en afbeeldingen van projecten die betrekking hebben op andere dieren. Het boek is rijk geïllustreerd met enkele honderden afbeeldingen, hoofdzakelijk in kleur. In een uitgebreide toelichting vertelt de auteur over zijn achtergrond. Aansluitend daarop wordt ingegaan op de reïntroductie van Ooievaars in de Zoo, waar al Ooievaars werden gehouden. Doel ervan was de jongen van gekweekte paren vrij te laten uitvliegen en vestigingen in de omgeving op gang te brengen. De metho-

den die werden gebruikt om ze te volgen, worden beschreven. Expeditieën maakten daar ook deel van uit. Het is een verhaal dat uitgebreid en tot in detail in gaat op zijn belevenissen met degenen die op zijn pad kwamen. Tegelijkertijd geeft het de resultaten weer van zijn speurtocht naar gegevens. Geen wetenschappelijke studie, zoals de auteur zelf al aangeeft. De zeer grote hoeveelheid aan informatie vraagt om doorzettingsvermogen van de lezer.

DAJ

Struyf, K. (2020): Ooievaars zonder grenzen. 367 bladzijden. Paperback/Hardcover. Witsand Uitgevers, Antwerpen. ISSN 978 94 9293 452 9 Prijs: € 22,50.

De Griel - Kroniek van een spookvogel

Grielen zijn mysterieuze vogels. Hun nachtactieve leven met griezelige geluiden en



heimelijke bewegingen hebben hun de naam 'spookvogel' opgeleverd. De Griel was broedvogel in duinstreken. Informatie over deze soort was tot nu toe verspreid over tal van plaatsen, waaronder boeken, tijdschriften en collecties.

Een totaalbeeld van het voorkomen en andere beschikbare relevante data was er niet. Daaraan is nu met het verschijnen van dit boek een eind gekomen. De auteurs hebben een uitgebreide zoektocht ondernomen en hebben getracht de onderste steen over de Griel boven water te krijgen. Het resultaat van hun gezwoeg is te vinden in de hier besproken uitgave. Het boek laat op indrukwekkende wijze zien wat er allemaal aan informatie is verzameld. In de eerste helft van de twintigste eeuw hielden zich nog enkele tientallen paren Grielen op in de Nederlandse duinen. Het laatste broedgeval was in 1957. De soort is hier nu uitgestorven. Sindsdien staat hij te boek als dwaalgast tijdens de voorjaartrek. In het boek zijn drie delen te onderscheiden. Na de inleiding komen het profiel en de namen aan bod waarmee de soort wordt aangeduid, gevolgd door een hoofdstuk over materiaal en methode. Daarna komt een deel met habitat, verspreiding en populatieverloop, verdeeld over zeven hoofdstukken. Hier sluit de epiloog op aan met de hoofdstukjes kroniek van de spookvogel, de vraag of er

nog een toekomst is voor de Griel in ons land en het dankwoord.

Daarmee zijn we nog niet aan het eind beland van dit gedegen monumentale boek. De aansluitende literatuurlijst alleen al beslaat vele honderden namen. Daarnaast zijn er nog een aantal bijlagen. Mijn waardering voor wat wordt gepresenteerd is groot. Het beeldmateriaal met tekeningen of foto's zwart-wit en kleur, ziet er prachtig uit. Het geheel is een gedegen naslagwerk geworden met zijn gedetailleerde beschrijvingen vele figuren, tabellen en grafieken. Een boek waar vooral 'pluizers' veel plezier aan zullen beleven.

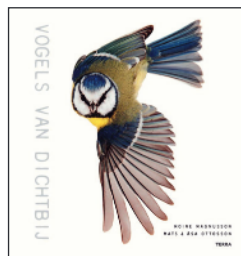
DAJ

Keijl, G., Vlek, R., Slings, R., Oreel, G. & Vliet, R. van der (2020): De Griel - Kroniek van een spookvogel. 291 bladzijden. 21,4 x 28,6 cm. Gebonden. ISBN 978 90 5011 735 7. KNNV Uitgeverij, Zeist. Prijs: €27,95.

Vogels van dichtbij

Boeken over vogels verschijnen met grote regelmaat. Vaak gaat het om een nieuwe versie van een veldgids of om een wetenschappelijk werk over bepaalde onderwerpen, zoals de zintuigen van vogels, vogeltrek, hoe vogels kunnen vliegen, etc. Veel mensen zijn gewoon heel erg geïnteresseerd in vogels en hebben maar één doel voor ogen met het samenstellen van hun boek: ook anderen deelgenoot maken van de vreugde van het vogels kijken. Dit boek past wel wat in die laatste categorie. De samenstellers willen graag hun liefde voor vogels op anderen overbrengen door ze zo dicht mogelijk te benaderen. De tekst van het boek is een verzameling essays die u laten zien hoe interessant vogels zijn. Opvallend is daarnaast de fotografie. Het boek bevat een groot aantal opmerkelijke vogelfoto's. Alle afgedrukt op kloek formaat. Veel van die foto's tonen alleen wat details van een vogel. Een kop, snavel of hoofdzakelijk een oog. Nog opvallender zijn echter de foto's waarop

de vogels in hun geheel te zien zijn. Die zijn namelijk op een bijzondere manier gemaakt. De fotograaf, Roine Magnusson, maakte series foto's van vogels direct nadat ze gevangen en geringsd waren.



Die foto's zijn gemaakt met behulp in een speciaal geconstrueerde witte lichttent. Om te voorkomen dat de vogels te onrustig waren werd de buitenzijde verduisterd. De opnamen zijn daarom met flitslicht gemaakt. Het resultaat is verrassend, want je ziet de vogels in al hun kleurenpracht en met alle details van het verenkleed. Een omgeving lijkt niet te bestaan, dus alle aandacht gaat terecht uit naar de vogels zelf.

RAK

Ottoson, M. & Å. Ottosson (2020): Vogels van dichtbij. 23 x 24 cm. 299 bladzijden. Gebonden, harde kaft. ISBN 978 908989 9. Uitgeverij Terra-Lannoo, Amsterdam. Prijs: €29,99.

De smaak van reiger

Een recente publicatie van Uitgeverij Müller, die al eerder enkele zeer bijzondere en fraai uitgevoerde vogelboeken het licht heeft doen zien, is 'De smaak van reiger'. Een titel die vast en zeker menig vogelaar en natuurliefhebber zal aanzetten tot het fronsen van de wenkbrauwen. 'Waar gaat dat over?', dacht ik toen ik die titel voor het eerst las. 'Over het eten van reigers?' 'Zijn er echt mensen die dat doen?' Het antwoord op zulke vragen is,

helaas: ja. Gelukkig tegenwoordig waarschijnlijk minder dan vroeger. Wie zich verdiept in de historie van de kookkunst, ontdekt al gauw dat het vroeger helemaal niet vreemd was om van alles uit de natuur te oogsten, dus ook allerlei wilde vogels.

Dit boek gaat vooral over een cultuurfenomeen. Vroeger werden vogels gevangen en geconsumeerd uit noodzaak. Tegenwoordig is die noodzaak er meestal niet meer, maar op veel plaatsen gaat het gebruik nog steeds door 'om een traditie in stand te houden'. In dit boek staan voorbeelden daarvan voor 18 vogelsoorten. Twee van die soorten – de Dodo en de Trekduif – zijn zo intensief bejaagd dat zij nu uitgestorven zijn. Dat is wel algemeen bekend. Dat men vroeger aan de huizen vaak spreeuwenpotten had hangen, is ook wel



bekend en ook dat in Frankrijk nog volop gejaagd wordt op zangvogeltjes. Nog onlangs werd bekend dat men daar het gebruik van lijnstokken heeft verboden en dat nog maar als tijdelijke maatregel (zie *het Vogeljaar* 68(04):187).

Om misverstanden te voorkomen: het boek gaat zeker niet alleen over culinaire zaken en over jacht en vangstmethoden. Het is al helemaal geen pleidooi ter promotie van de jacht. De meeste bijdragen zijn eerder een pleidooi om eens goed na te denken over ethische aspecten van jacht en vogelvangst. Eén van de bijdragen gaat bijvoorbeeld over de barbaarse cultuur van ortolanenconsumptie in Franse restaurants en een ander voorbeeld gaat over de lotgevallen van Zwartkoppen, die argeloos

en onwetend tijdens hun trektocht Cyprus moeten zien te passeren.

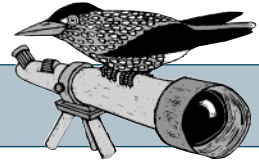
‘De smaak van reiger’ is een bundel van verhalen, samengesteld door Peter Müller, die zelf ook een aantal hoofdstukken schreef. De andere verhalen zijn geschreven door een aantal andere auteurs, zoals Kees Moeliker, Jelle Reumer, Koos Dijksterhuis, Robin d’Arcy Shillcock en Bert Keizer.

Evenals voorgaande boeken van Uitgeverij Müller is ook dit boek fraai vormgegeven door grafisch ontwerpster Karen Polder.

RAK

Müller, P. et al. (2020): De smaak van reiger. 13,4 x 21,6 cm. 182 bladzijden. Paperback met stofomslag. ISBN 978 90 813 887 64. Uitgeverij Müller, ‘s-Gravenhage. Prijs: €19,95.

Uit Het Veld



Wat niet te doen bij roekenoverlast

De stad Groningen heeft overlast van een roekenplaag. Honderden vogels houden al weken de inwoners uit hun slaap. Het gekrijs van de Roeken gaat door merg en been. En ze kakken er flink op los. Rick van de Lustgraaf vertelt het (Trouw, 25 januari 2020).

De gemeente heeft megafoons ter beschikking gesteld, waarmee vrijwilligers door de stad lopen en kraaiengeluiden kunnen maken. De gedachte is dat de Roeken dan ‘terugvliegen naar de natuurgebieden buiten de stad’.

Die gedachte is een misvatting. Niet omdat Roeken een heel goed geheugen schijnen te hebben, zo meent een woordvoerder van de gemeente, en het volgende jaar terugkomen als het broeden in de stad hen bevalt. Maar omdat de Groningers handel en wandel van de Roek niet begrijpen.

Waarom zouden Roeken zich laten weggagen door het geluid van een andere kraaiensoort, zoals bijvoorbeeld door het ‘gekraai van een Raaf’? Raven komen in zeer geringe aantallen voor op de Veluwe, niet in Groningen. Bovendien kraaien Raven niet. Zij uiten zich met een diep ‘korrk’, een geluid waarvan de Roek absoluut niet onder de indruk is. Daar komt bij dat ook het geluid van de Roek door de gemeente verkeerd wordt beschreven: er is

geen sprake van ‘gekrijs’ maar van een zacht ‘koh’, dat beslist niet door merg en been gaat. Als de woordvoerder dan ook nog spreekt van de ‘nestjes’ van de Roeken, terwijl de nesten van deze vogels al gauw een diameter hebben van een halve meter, dan vraag ik mij af of Groningen eigenlijk wel eens de moeite heeft genomen goed naar Roeken te luisteren en te kijken.

Wie dat wel doet, komt al snel onder de indruk van deze prachtige vogel met zijn purperen glans, zijn grijswitte voorkop en grijszwarte snavel en zijn sierlijk afhangende dijveren. Wat boft Groningen dat deze bijzondere vogelsoort de stad heeft uitverkoren om er hoog in de bomen zijn kolonie te vestigen! Het is overigens een misverstand dat roeken op gemeentelijk bevel behoren ‘terug te vliegen naar de natuurgebieden buiten de stad’. Natuur is overal. Niet enkel buiten de stad. Ook binnen de stad, in parken en plantsoenen, op begraaftplaatsen, overal waar zich hoge bomen bevinden, voelt de Roek zich thuis. Groningen zou er verstandig aan doen de Roeken te accepteren voor wat zij zijn: dierbare medebewoners. Niet voor niets is de Roek het hele jaar door een beschermde soort op grond van de Europese Vogelrichtlijn. Hun nesten zijn beschermd in de periode